

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Izaicinājumi iepirkumu veicējiem

Artis Lapiņš
Iepirkumu uzraudzības biroja vadītājs

15.12.2021.

Konkurence publiskajos iepirkumos

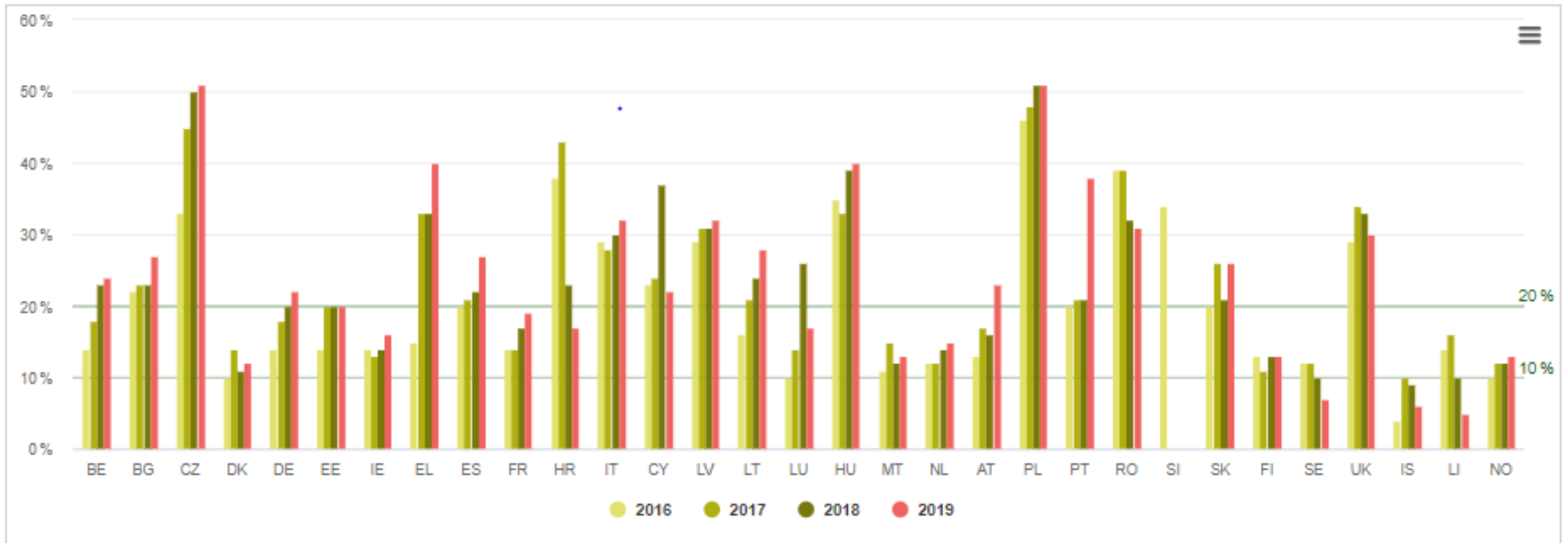
Kā izvairīties no aizliegtām
vienošanām iepirkumā un mazināt
atklāto karteļu seku ietekmi?

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Konkurence publiskajos iepirkumos

- ❑ Jo mazāks dalībnieku skaits iepirkumos, jo lielāka iespēja tirgus dalībniekiem vienoties par rīcības saskaņošanu
- ❑ Latvijas sniegums neiepriecina (30% iepirkumu ar vienu dalībnieku):

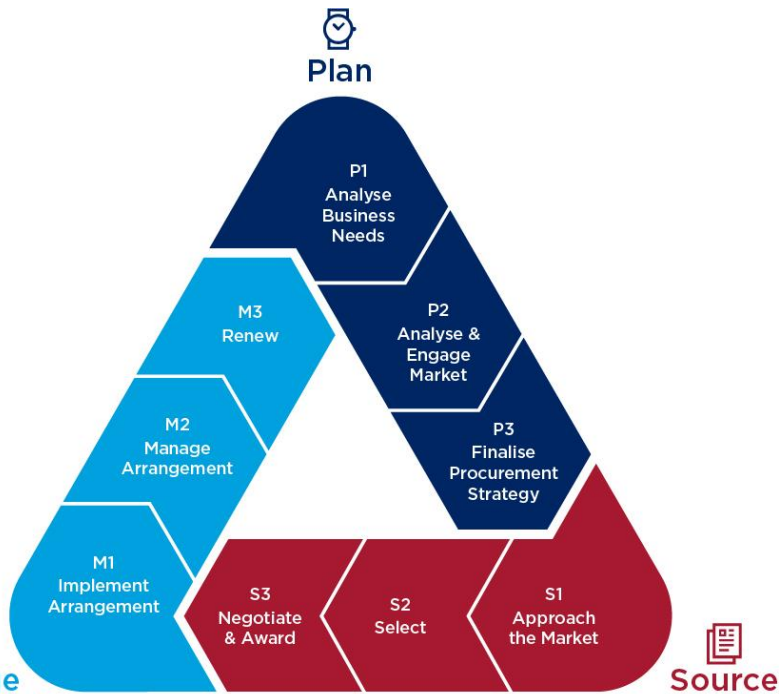

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Konkurence publiskajos iepirkumos

□ **Eiropas Komisijas ieteikumi**, kā vērsties pret slepenām norunām publiskajā iepirkumā:

- izstrādāt līguma piešķiršanas nosacījumus (gan atlases, gan tehniskās specifikācijas prasības) tādā veidā, kas nepieļautu slepenu norunu starp pretendentiem, un censties panākt, lai piedalītos pēc iespējas vairāk pretendentu;
- veikt centralizētus iepirkumus, kuros var piedalīties lielāks skaits piegādātāju;
- atklāt iespējamo slepeno norunu piedāvājumu izvērtēšanas gaitā var, veltot nepieciešamo laiku iesniegto piedāvājumu detalizētai izskatīšanai;
- reaģēt gadījumos, kad rodas aizdomas par šādu slepenu norunu, un par konstatētajiem iespējamiem pārkāpumiem informēt atbildīgās iestādes.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Konkurence publiskajos iepirkumos

- Ja pasūtītājam ir aizdomas, ka piedāvājumi nav iesniegti brīvas konkurences apstākļos vai ir pamatotas aizdomas par aizliegtu vienošanos – informēt Konkurences padomi, kā arī pasūtītājs iepirkumu ir tiesīgs pārtraukt.
- Esošais regulējums neparedz iespēju piegādātāju / -us izslēgt no dalības konkrētā iepirkuma procedūrā.

Viena piedāvājuma iesniegšana, kad nav citu piedāvājumu, var būt pamats iepirkuma pārtraukšanai, tāpat arī pārāk dārgs piedāvājums, kas nenodrošina pasūtītāja saimnieciskās intereses, ir objektīvs iemesls iepirkuma pārtraukšanai

<https://www.iub.gov.lv/lv/jaunums/iub-par-konkurences-tiesibu-parkapumiem-un-uzticamibas-atjaunosanu-publiskajos-iepirkumos>

Karteļu signālsaraksts

Iespējamo karteļu pazīmju saraksts var kalpot kā palīgmateriāls pretendentu piedāvājumu izvērtēšanas laikā. Saraksts nav izsmelošs, un tajā iekļautas raksturīgākās pazīmes, kas var liecināt par iespējamo pārkāpumu.

Piedāvājumu iesniegšana

- Vairāki pretendenti piedāvājumus iesnieguši vienlaicīgi vai ar nelielu laika nobīdi
- Piedāvājumu iesniedz pretendents, kura darbības veids ir atšķirīgs no iepirkuma mērķa
- Pretendenti iesniedz piedāvājumu kopīgi, lai arī katrs individuāli varētu kvalificēties iepirkumam

Piedāvājumu izvērtēšanas laikā

- Vairākiem piedāvājumiem norādīta viena kontaktpersona
- Vairākos piedāvājumos ir vienādas pareizrakstības vai gramatikas kļūdas, kļūdas aprēķinos vai citas līdzīgas pazīmes
- Vietējie pretendenti preču piegādi piedāvā par augstāku cenu nekā uz attālākām vietām
- Dažādu uzņēmumu piedāvājumā ir identiskas tāmes attiecībā uz noteiktiem izmaksu posteņiem
- Liela, neizskaidrojama cenas atšķirība starp uzvarētāju un citiem pretendentiem

Konkursa noslēguma laikā un pēc tā

- Vairāki pretendenti (vai uzvarētājs) bez objektīva pamatojuma atsauc piedāvājumu
- Uzvarētājs atsakās no līguma slēgšanas ar pasūtītāju bez objektīva skaidrojuma, bet vēlāk darbus veic kā apakšuzņēmējs
- Konkrēti pretendenti vienmēr iesniedz piedāvājumu, bet iepirkumos nekad neuzvar

Iespējamo karteļu pazīmes ilgtermiņā:

- Viens un tas pats pretendents bieži iesniedz viszemāko cenu
- Vairākos iepirkumos vieni un tie paši piegādātāji rotē kā uzvarētāji
- Neatkarīgi no konkurences iepirkumos ilgstoši uzvar viens piegādātājs
- Salīdzinājumā ar iepriekšējiem iepirkumiem pieteicies nesamērīgi mazs pretendentu skaits

Ja pretendentu pieteikumu izvērtēšanas laikā saskatītas vairākas pazīmes, kas var liecināt par pretendentu aizliegtu vienošanos, par aizdomām nedrīkst informēt konkrētos uzņēmumus un ir jāsazinās ar Konkurences padomi.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Konkurence publiskajos iepirkumos

Plānotie grozījumi kandidātu un pretendentu izslēgšanas nosacījumu regulējumā balstīti uz Direktīvas 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK 57. panta 4. punktu:

Līgumslēdzējas iestādes no dalības iepirkuma procedūrā var izslēgt vai dalībvalstis var tām prasīt izslēgt ikvienu ekonomikas dalībnieku, kas nonācis jebkurā no šādām situācijām:

c) ja līgumslēdzēja iestāde ar atbilstošiem līdzekļiem var pierādīt, ka ekonomikas dalībnieks ir vainīgs kādā ar profesionālo darbību saistītā smagā pārkāpumā, kas liek apšaubīt šā ekonomikas dalībnieka godprātību

d) ja līgumslēdzējas iestādes rīcībā ir pietiekami pārlicinošas norādes, lai secinātu, ka ekonomikas dalībnieks ir ar citiem ekonomikas dalībniekiem noslēdzis tādas vienošanās, kuru mērķis ir izkropļot konkurenci

g) ja ekonomikas dalībnieks ir pieļāvis būtiskus vai pastāvīgus trūkumus saistībā ar kādas būtiskas prasības izpildi saskaņā ar iepriekšēju publisku līgumu, iepriekšēju līgumu ar līgumslēdzēju vai iepriekšēju koncesiju līgumu, kas noveda pie šāda iepriekšēja līguma priekšlaicīgas izbeigšanas, zaudējumu atlīdzināšanas vai citām līdzīgām sankcijām

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Konkurence publiskajos iepirkumos

□ Papildu instrumenti, ko izmantot:

- Sankcijas līgumā (piemēram, līgumsoda veidā), ja līguma izpildē atklājas, ka piegādātājs iesaistīts aizliegtā vienošanās. Korelē ar Neatkarības deklarāciju iesniegšanu kopā ar piedāvājumu, apliecinot neatkarīgu piedāvājumu sagatavošanu.
 - Pielīgtas tiesības vienpusēji atkāpties no līguma?
 - Garantijas / apdrošināšana?

Balstīšanās uz citu piegādātāju iespējām

Kā pareizi iepirkuma līguma izpildē un kontrolē jāpiesaista personas, uz kuru iespējām pretendents balstās? Vai un kā jāparedz šīs konkrētās personas atbildība līguma izpildē (apakšuzņēmējs, iepirkuma līguma slēgšana trīspusēji u.c.)? Lūgums sniegt ar konkrētiem piemēriem, ja iespējams.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Balstīšanās uz citu personu iespējām

PIL 45. pants. Saimnieciskais un finansiālais stāvoklis

(8) Piegādātājs var balstīties uz citu personu saimnieciskajām un finansiālajām iespējām, ja tas ir nepieciešams konkrētā līguma izpildei, neatkarīgi no savstarpējo attiecību tiesiskā rakstura. Šādā gadījumā piegādātājs pierāda pasūtītājam, ka viņa rīcībā būs nepieciešamie resursi, iesniedzot, piemēram, šo personu apliecinājumu vai vienošanos par sadarbību konkrētā līguma izpildē. Pasūtītājs var prasīt, lai piegādātājs un persona, uz kuras saimnieciskajām un finansiālajām iespējām tas balstās, ir solidāri atbildīgi par iepirkuma līguma izpildi.

PIL 46. pants. Tehniskās un profesionālās spējas

(4) Piegādātājs var balstīties uz citu personu tehniskajām un profesionālajām iespējām, ja tas ir nepieciešams konkrētā iepirkuma līguma izpildei, neatkarīgi no savstarpējo attiecību tiesiskā rakstura. Šādā gadījumā piegādātājs pierāda pasūtītājam, ka tā rīcībā būs nepieciešamie resursi, iesniedzot šo personu apliecinājumu vai vienošanos par nepieciešamo resursu nodošanu piegādātāja rīcībā. Piegādātājs, lai apliecinātu profesionālo pieredzi vai pasūtītāja prasībām atbilstoša personāla pieejamību, var balstīties uz citu personu iespējām tikai tad, ja šīs personas veiks būvdarbus vai sniegs pakalpojumus, kuru izpildei attiecīgās spējas ir nepieciešamas.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Balstīšanās uz citu personu iespējām

Problemātiskie aspekti

Kā novērtēt pieredzes atbilstību, jo sevišķi, ja prasība attiecas uz ģenerāluzņēmēja pieredzi, bet konkrētajā iepirkumā to apliecina, atsaucoties uz apakšuzņēmēja pieredzi.

Kā noregulējamas pušu attiecības jeb kāds līgums ar pasūtītāju.

Līguma izpildes kontrole

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Vai vajag radīt
problēmu pašam
sev?

Jo vairāk / specifiskākas kvalifikācijas prasības (to kopas), jo lielāka iespēja, ka pieredze nebūs vienai personai (pretendentam / ģenerāluņēmējam), bet tā tiks kombinēta no vairāku personu, t.sk. personu, kam dažāds statuss konkrētajā līgumā, pieredzes, kas iegūta gan dažādos līgumos, gan dažādās kombinācijās un statusos...

Būvdarbu līgumu gadījumā primāri pieredze izvirzāma attiecībā uz darbu organizēšanu un vadību (t.s. galvenā būvdarbu veicēja jeb ģenerāluņēmēja pieredzi), nevis specifisku darbu izpildi.

Eiropas komisijas secinājums Revīzijā Nr. REGC214LV0182:

Pārmērīga atsauksmju pieprasīšana attiecībā uz līgumu papildelementiem nav atbalstāma un rada nevajadzīgu administratīvo slogu

- piemēram, pieredzes prasības arī pat 12 un 17 speciālistiem;
- piemēram, gadījumā, kurā līguma priekšmets ir satiksmes pārvada būvniecība, līgumslēdzēja iestāde papildus galvenā priekšmeta jomas speciālistiem pieprasa arī elektroinstalācijas, ūdensapgādes un kanalizācijas darbu speciālistus.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Kā novērtēt pieredzes atbilstību

IUB lēmums 4-1.2/21-84

- Prasība: Pretendentam iepriekšējo piecu gadu laikā ir pieredze vismaz viena līdzīga būvprojekta izstrādē
- Iesniedzējs balstās uz tā piesaistītā apakšuzņēmēja un tā būvprojekta vadītāja pieredzi
- Iesniedzējs: dalība būvprojekta izstrādē un autoruzraudzībā; darbi tiks veikti saskaņā ar būvprojekta vadītāja norādēm (55% no veicamo darbu apjoma); apakšuzņēmējs: dalība būvprojekta izstrādē, būvprojekta vadībā, autoruzraudzībā (30% no veicamo darbu apjoma)
- IIK: jāņem vērā nevis tieši aritmētiskā saistība, katra uzņēmēja veicamo uzdevumu raksturs un tehniskās zināšanas

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Kā novērtēt pieredzes atbilstību

- IUB lēmums 4-1.2/21-122/2
- **Senāta 2021.gada 27.augusta lēmums SKA-1252/2021**

- Prasība: Pretendentam kā galvenajam uzņēmējam iepriekšējo piecu gadu laikā ir pieredze vismaz 2 līdzīgu būvdarbu objektu veikšanā
- Pretendentam ir viens līdzvērtīgs objekts (*pieredze PA biedram gūta citas PS sastāvā*), uz otru – balstās uz apakšuzņēmēju
- Apakšuzņēmējs:
 - ✓ (a) veiks 5% no darbiem,
 - ✓ (b) iesaistās līguma vadībā
 - ✓ (c) nodrošina papildus arī savu darbu vadītāju

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Kā novērtēt pieredzes atbilstību

- IUB lēmums 4-1.2/21-122/2
- **Senāta 2021.gada 27.augusta lēmums SKA-1252/2021**
- PA biedra SIA „Velve-AE” pieredze līdzvērtīgas ēkas būvniecībā gūta kā citas pilnsabiedrības dalībnieci
- SIA „Velve-AE” vērtējama saistībā ar tās pašas ieguldījumu līdzvērtīgas ēkas būvniecībā, tostarp ar būvniecību saistītu lēmumu pieņemšanā, procesa vadībā, darbu pārvaldībā un īstenošanā” pieredze ir no
- Ir guvusi faktisku galvenā būvdarbu veicēja pieredzi un devusi ieguldījumu līdzvērtīgas ēkas būvniecībā

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Kā novērtēt pieredzes atbilstību

- IUB lēmums 4-1.2/21-122/2
- **Senāta 2021.gada 27.augusta lēmums SKA-1252/2021**

Izšķiroši ir tas, vai konkrētajā gadījumā esošie pierādījumi atspoguļo pretendenta piesaistītās personas, uz kuras spējām tas balstās, tādu iesaisti iepirkuma līguma izpildē, lai šīs personas pieredze ne tikai tiktu atzīta par noderīgu, bet tā arī faktiski tiktu izmantota, lai nodrošinātu kvalitatīvu iepirkuma līguma izpildi kopumā. Senāts arī uzsver, ka, ņemot vērā galvenā būvdarbu veicēja lomu un tiesību normās reglamentētos pienākumus būvniecības procesā, vērtējums nav izdarāms, lineāri vai procentuāli (vai citādā darbu izpildes apjoma vai laika griezumā) salīdzinot šīs personas iesaisti līguma izpildē, proti, *“Uzsvars galvenā būvdarbu veicēja būtībai ir uz prasmju, zināšanu un citu resursu pielietošanu būvniecības procesa sekmīgai organizēšanai kopumā. Savukārt šādu prasmju, zināšanu un citu resursu nodošanai un faktiskai izmantošanai būvniecības procesa sekmīgā un tiesību normās izvirzītajām prasībām atbilstīgā norisē obligāti nav nepieciešama šī būvdarbu veicēja tieša un nepastarpināta klātesamība visos veicamajos darbos”*. Vienlaikus no minētā Senāta lēmuma izriet arī tas, ka ir jākonstatē piesaistītās personas, uz kuras spējām pretendents balstās, gatavība līdzdarboties būvdarbu vadīšanā, piesaistot savus resursus, kā arī pierādot to, ka šī iesaiste nav formāla, bet pēc būtības vērsta uz galvenā būvdarbu veicēja pienākumu izpildi “sazobē” ar pretendentu.

Prasību noteikšana datoru procesoriem

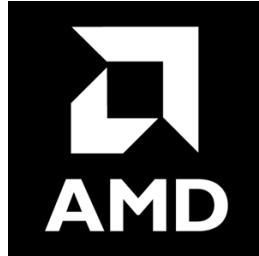
Lūdzu precizēt, it kā esot ES Regula, ka datoru iepirkumos pat formulējumu "Intel celeron vai ekvivalents" nedrīkst norādīt; gribētos, lai citi ieviesēji būtu pasargāti no finanšu korekcijām...

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Kā noteikt prasības datoru procesoriem?

intel®

arm

Eiropas Komisijas paziņojums Nr.IP/04/1210 “Public procurement: Commission examines discriminatory specifications in supply contracts for computers in four Member States” (“Publiskais iepirkums: Komisija pārbauda diskriminējošas specifikācijas dalībvalstu datortehnikas piegāžu līgumos”).

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Kā noteikt prasības datoru procesoriem?

PIL 20. pants. Tehniskās specifikācijas

(5) Tehniskās specifikācijas sagatavo vienā no šādiem veidiem:

- 1) nosakot funkcionālās prasības vai darbības rezultātus [..];
- 2) ar atsauci uz šā panta trešajā un ceturtajā daļā minētajām tehniskajām specifikācijām un uz standartiem [..];
- 3) nosakot funkcionālās prasības vai darbības rezultātus saskaņā ar šīs daļas 1. punktu un atsaucoties uz specifikācijām saskaņā ar šīs daļas 2. punktu [..];
- 4) atsaucoties uz specifikācijām saskaņā ar šīs daļas 2. punktu, bet citas prasības nosakot kā funkcionālās prasības vai darbības prasības saskaņā ar šīs daļas 1. punktu.

(6) Ja tas nav izšķiroši svarīgi iepirkuma līguma priekšmeta pastāvēšanai, tehniskajās specifikācijās nenorāda specifisku izcelsmi, īpašu procesu, kas raksturo tikai kāda konkrēta piegādātāja preces vai pakalpojumus, zīmolu, patentus vai specifiskus preču veidus, kas noteiktiem piegādātājiem vai precēm rada priekšrocības vai noraidīšanas iemeslu. **Izņēmuma gadījumos** šādu norādi var iekļaut, ja nav iespējams sagatavot pietiekami precīzu un skaidru iepirkuma līguma priekšmeta aprakstu saskaņā ar šā panta piekto daļu. Tādā gadījumā norādi lieto kopā ar vārdiem "vai ekvivalents".

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Kā noteikt prasības datoru procesoriem?

WHITE PAPER

Public Sector
PC Procurement

The Role of Benchmarks in the Public Procurement of Computers

As computing technology has advanced, it has become more difficult to compare the performance of various computer systems simply by looking at their specifications. Since specifications do not necessarily predict performance.

Sk. vairāk: <https://www.intel.com/content/dam/www/public/us/en/documents/white-papers/role-of-benchmarks-white-paper.pdf>

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Kā noteikt prasības datoru procesoriem?

Ko darīt pasūtītājam ?

- Pirkt datorus EIS.
- Neizvirzīt prasības CPU, īpaši, ja, piemēram, būvdarbu līguma ietvaros jāpiegādā arī viens vai daži datori specifiskām, piemēram, videonovērošanas vai ēkas vadības vajadzībām.
- Izmantot veikspējas novērtējumus jeb t.s. etalontestus (piemēram, 3DMark, SYSmark, PCMark, sk. citus internetā);
 - Vendor-neutral tendering of notebooks Guidelines for public IT procurement
https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/180703_If_notebooks_eng_ohne_titel.pdf
 - Vendor-neutral tendering of desktop computers Guidelines for public IT procurement -
https://www.itk-beschaffung.de/sites/beschaffung/files/2020-01/200128_If_desktop-pcs_en.pdf
 - How to specify PC performance with vendor-neutral benchmarks
<https://benchmarks.ul.com/services/vendor-neutral-procurement>

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Kā noteikt prasības datoru procesoriem?

Ilustratīvi piemēri (iepirkumi veikti 2016. un 2019.gadā):

TEHNISKĀ SPECIFIKĀCIJA

1. Iepirkuma priekšmeta 1. daļai "Stacionārie datori"

Pozīcija	Specifikācija un piezīmes
1. Pamatplate	Piedāvātajām datoru komponentēm atbilstoša pamatplate ar: <ul style="list-style-type: none">– 4 operatīvās atmiņas slotiem, kas kopā atbalsta vismaz 16 GB atmiņas apjomu;– vismaz 6 <i>USB</i> portiem, no tiem vismaz 2 <i>USB 3.0</i> vai jaunākas tehnoloģijas;– <i>TPM</i> drošības moduli (tam jānodrošina <i>Windows 10 Bitlocker</i> diska šifrēšanas atbalsts);– <i>SecureBoot</i> atbalstu
2. Procesors	Nodrošina vismaz 7,500 punktu veikspēju pēc <i>Passmark CPU</i> testu vidējā rādītāja (http://www.cpubenchmark.net/cpu_list.php)
3. Operatīvā atmiņa	Apjoms vismaz 8 GB (2 x 4 GB), veids <i>DDR4</i> , takts frekvence vismaz 2,133 <i>MHz</i>

4.1	Procesors	<p>Passmark Performance Test CPU Mark – vismaz 7400 , (datora procesora veikspējas testa „Passmark Performance Test CPU Mark” rezultāts piegādātāja konfigurācijā, kura izpilda pircēja prasības.</p> <p>Izvērtējot iesniegtos piedāvājumus, konkursa komisija vadīsies pēc Interneta vietnē http://www.cpubenchmark.net/cpu_list.php publicēto testu vidējām vērtībām. Par pamatu ņemot testa rezultātus, kas ir veikti standarta režīmā (procesora ražotāja ieteiktā CPU frekvence utt.),</p> <p>integrētā videoprocesora veikspēja pēc Passmark Performance Test G3D Mark – vismaz 850 (videoadaptera veikspējas testa „Passmark Performance Test G3D Mark” rezultāts piegādātāja piegādātajā konfigurācijā, kura izpilda pircēja prasības.</p> <p>Izvērtējot iesniegtos piedāvājumus, konkursa komisija vadīsies pēc Interneta vietnē http://www.videocardbenchmark.net/gpu_list.php publicēto testu vidējām vērtībām. Par pamatu ņemot testa rezultātus, kas ir veikti standarta režīmā (procesora ražotāja ieteiktā GPU frekvence utt.).</p>
-----	-----------	--

Paldies!